

Till
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Underlag till budget för 2010 och inriktning för 2011 och 2012

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens förslag till underlag till budget för 2010 och inriktning för 2011 och 2012.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslår att investeringsbudgeten utökas med 1,0 mnkr till 2,0 mnkr.
3. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

Dag Helin

Eddie Friberg

Eva C Sandberg

Fredrik Jurdell

Stella Dellios

Rita Kahn

Eva Sandberg

Helene Bengtson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområde	5
Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök	6
Stadsövergripande frågor	6
Nämndens eget verksamhetsområde	10
Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras	13
Stadsövergripande frågor	13
Nämndens eget verksamhetsområde	23
Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva	28
Personalfrågor	28
Ekonomiska bedömningar	28
Kommunikation	31
Lokaler	31

Sammanfattning

Nämndernas budgetunderlag ska redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren. I tjänsteutlåtandet redogörs för trender, utvecklingstendenser, olika strukturella frågor, kommande ändringar i lagstiftningen och viktiga utvecklingsområden under planeringsperioden. Bedömningarna avser både nämndens eget verksamhetsområde och det stadsövergripande ansvaret. Några av de frågor som tas upp är följande.

De senaste åren har antalet bidragsmottagare i staden minskat kraftigt. Denna utveckling har nu svängt på grund av den inledda lågkonjunkturen, som framför allt drabbar personer som inte är etablerade på arbetsmarknaden. Antalet bidragsmottagare och därmed kostnaderna för ekonomiskt bistånd befaras öka.

Regeringen har aviserat att den under 2009 kommer att lägga fram en proposition om en ny introduktionslagstiftning och ändrad ansvarsfördelning inom flyktingmottagandet från 2010. Förslaget kan innebära att ansvaret för introduktionen för vuxna flyktingar och introduktionsersättningen upp till tre år efter uppehållstillstånd övergår till staten (arbetsförmedlingen) medan ansvaret för svenskundervisning för invandrare och samhällskunskap ligger kvar i kommunen.

Jämfört med år 2007 kommer antalet barn och ungdomar i staden i åldern 0-19 år att öka med 5 procent (från 167 732 till 176 647) till år 2012 och åldersgruppen 20-24 år med 12 procent (från 49 790 till 56 518). Den största ökningen, 17 procent (från 36 948 till 44 400), kan noteras i åldersgruppen 5-9 år. Detta kommer att medföra ett ökat tryck på resurserna både när de gäller det förebyggande arbetet och vård- och behandlingsinsatser för barn och ungdomar.

Det råder fortfarande brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning. För LSS personkrets 1 och 2 (LSS – lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) behövs 418 lägenheter, varav största delen, 281, avser personer med utvecklingsstörning. För personer som tillhör socialpsykiatri finns behov av 324 nya lägenheter. Under den kommande budgetperioden behöver arbetet med att få fram fler bostäder intensifieras och tydligare samordnas över staden.

Staden behöver utveckla metoder för att nå unga i riskzon och erbjuda lättillgängliga insatser till personer i tidigt skede av missbruk. Det finns även behov av nya insatsformer för det ökande antalet personer med missbruksproblematik som även har diagnosen neuropsykiatriska funktionshinder. Detta ställer krav på kvalificerat samarbete mellan socialtjänst och lanstinget, men också internt inom socialtjänstens enheter för vuxna/missbruk, socialpsykiatri och funktionshinder.

Bakgrund

Utgångspunkt för arbetet med budgetunderlaget är beslutad plan för 2010 i kommunfullmäktiges budget för år 2009 med inriktning för åren 2010 och 2011. Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan för åren 2010–2011 ska analyseras och kommenteras. Analysen för perioden 2010-2012 ska fånga de viktigaste frågorna som berör kärnverksamheten.

Budgetunderlaget ska under respektive relevant inriktningsmål redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren. Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa samt eventuella åtgärder. I detta ingår att beakta lokalförsörjning, kompetensförsörjning samt omstrukturerings- och investeringsbehov. Nämnden ska även i underlaget beakta den konkurrensutsättning och avknoppning som ska ske inom stadens verksamheter.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom förvaltningens ledningsgrupp. Ärendet har behandlats inom ramen för facklig samverkan.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan redovisas i punktform under respektive inriktningsmål förvaltningens förslag till strategiska satsningar för kärnverksamheten under perioden 2010- 2012.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök

- Utveckla arbetet med rehabilitering av långtidsberoende bidragsmottagare.
- Utveckla stödinsatser med fokus på självförsörjning och minskat utanförskap.
- Revidera kvinnofridsprogrammet.
- Vidareutveckla det brottsförebyggande arbetet och trygghetsmätningen.
- Reservera tillräckliga resurser till jobbtorgen.
- Utveckla samverkan mellan jobbtorgen och SFI (svenskundervisning för invandrare).

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Vidareutveckla arbetet med evidensbaserade metoder.
- Reservera tillräckliga resurser vid genomförande av evidensbaserade metoder och verksamhetsstöd.

- Intensifiera arbetet att få fram fler bostäder till personer som tillhör LSS personkrets 1 och 2 och till personer som tillhör socialpsykiatrin.
- Utveckla och förbättra kvaliteten avseende verksamheter kopplade till valfrihetssystemet inom funktionshinderområdet.
- Reservera tillräckliga resurser för familjerådgivningspeng.
- Samverka med landstinget och kriminalvården om institutionsvård.
- Utveckla metoder och tidiga insatser för ungdomar med missbruksproblem.
- Öka samverkan med polisen om utsatta ungdomar.
- Reservera tillräckliga resurser för insatsen ungdomstjänst.
- Reservera tillräckliga resurser för att rekrytera, utbilda och stödja familjehem för barn och ungdomar.
- Höja kvaliteten i insatserna för hemlösa genom bland annat hemlöshetsjour, hemlöshetscenter och budget- och skuldrådgivning.
- Reservera tillräckliga resurser för bidrag till frivilligsektorn.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Reservera tillräckliga resurser för kompetensutveckling av övertalig personal och personal som behöver rehabilitering.
- Fortsätta effektiviseringen av lokalytor.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområde

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområden delas in i ett *stadsövergripande uppdrag* och ett *driftsåtagande*. De stadsövergripande frågorna är arbetsmarknadsfrågor och flyktingmottagning, ämnesansvar för socialpolitik och arbetsmarknadspolitik inom ramen för stadens EU-arbete, utarbetande av riktlinjer och policys, metod- och verksamhetsutveckling, utbildningsinsatser, forskning och uppföljning av stadens samlade socialtjänstverksamhet samt drog- och brottsförebyggande arbete.

Det stadsövergripande uppdraget syftar till att stärka likställigheten inom staden bland annat genom riktlinjer för stadsdelsnämndernas handläggning, verksamhetsstöd till stadsdelsförvaltningarna och uppföljning av stadens samlade socialtjänst- och arbetsmarknadsverksamhet. Preventionscentrum Stockholm har uppdraget att vara pådrivande för förändringsprocesser i stadens socialtjänst och utöva omvärldsbevakning nationellt och internationellt. Under 2009 ska Stockholms Socialtjänstakademi byggas upp och bli ett forum för kunskapsutbyte och gemensamma åtaganden mellan staden och centrala aktörer inom forskning och universitet/högskolor.

Inom ramen för socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens *driftsåtagande* finns ett stort antal egna verksamheter, upphandlade verksamheter och frivilligorganisationer. Förvaltningens driftsenheter vänder sig till målgrupperna arbetslösa med försörjningsstöd eller introduktionsersättning, personer som saknar grundläggande kunskaper i svenska, barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, vuxna med missbruksproblem, hemlösa, våldsutsatta kvinnor samt prostituerade. Verksamheten finansieras dels med anslag från kommunfullmäktige dels genom intäkter från försäljning av tjänster till i första hand stadsdelsförvaltningarna.

Nämnden ansvarar exempelvis för institutionsvård för vuxna, barn och ungdomar, familjehem, LSS-kollo, socialjour, kriscentrum för kvinnor, uppsökande verksamhet och akut- och korttidsboenden för hemlösa. Här finns också utbildning för blivande adoptivföräldrar, alkohol- och narkotikarådgivning, familjerådgivning. Vidare ansvarar nämnden för samverkan med och stöd till utomstående organisationer samt tillståndsgivning och tillsyn vid utskänkning av alkohol enligt alkohollagen.

Under socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden finns *tre politiska utskott* – organisations- och föreningsutskottet, tillståndsutskottet och individutskottet. Därutöver har en *arbetsmarknadsberedning* tillsatts under 2009.

Nedan redovisas aktuella utvecklingstrender och de frågor som är särskilt aktuella inom nämndens verksamhetsområde.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök

Stadsövergripande frågor

Ekonomiskt bistånd

De senaste åren har antalet bidragsmottagare i staden minskat till en historiskt låg nivå (9 722 biståndsmottagare i september 2008). Denna utveckling har nu svängt på grund av den inledda lågkonjunkturen (10 134 biståndsmottagare i februari 2009), som framför allt drabbar personer som inte är etablerade på arbetsmarknaden. Antalet bidragsmottagare och därmed kostnaderna för ekonomiskt bistånd förväntas utökas med arbetslösa personer utan a-kassa eller med otillräcklig a-kassa på grund av sänkta ersättningsnivåer.

De förändrade reglerna inom sjukförsäkringen kan befaras medföra att antalet sjukskrivna utan sjukpenning eller med otillräcklig sjukpenning eller sjuk-

ersättning ökar under perioden. Förutom de personer som aldrig kvalificerat sig för sjukpenning får alltför många sjukskrivna som saknar arbete sin sjukersättning från försäkringskassan indragen. Dessa personer blir slutligen hänvisade till ekonomiskt bistånd för sin försörjning.

Det finns ett stort behov av att utveckla och organisera arbetet för att kunna rehabilitera icke arbetsföra personer som står längre från arbetsmarknaden och som utgör den största andelen långtidsberoende bidragsmottagare. Staden behöver hitta former för att utveckla en strukturerad samverkan mellan socialtjänsten, hälso- och sjukvården och försäkringskassan för arbetet med denna grupp. Det är nödvändigt att kunna göra arbetsförmågebedömningar som inte enbart fokuserar på den medicinska förmågan utan även på anställningsbarheten och det är även nödvändigt att en modell för arbetsförmågebedömningar respekteras av alla berörda myndigheter för att den enskilde ska kunna få relevant stöd.

De stödsatser som erbjuds behöver ha ett fortsatt fokus på självförsörjning och minskat utanförskap. Staden har behov av att kunna erbjuda insatser både för att stärka arbetsföra personers möjligheter på arbetsmarknaden och för att rehabilitera icke arbetsföra personer eller stötta dem till försörjning via det generella socialförsäkringssystemet.

Bostadssituationen i staden är mycket bekymmersam för vissa grupper och särskilt oroande är att många barnfamiljer av olika orsaker saknar ett stadigvarande boende. Gemensamt för de flesta är att de flyttat in i staden under mycket osäkra förhållanden. För dessa familjer står i princip endast olika tillfälliga boendelösningar till buds vilket medför brist på stabilitet för barnen. En kartläggning har genomförts av barnfamiljer som saknar fast bostad och som var aktuella inom socialtjänsten i Stockholms stad under september 2008. Kartläggningen visar att socialtjänsten under denna period hade kontakt med 160 familjer med ansvar för totalt 347 barn under 18 år. Kartläggningen kommer att redovisas i separat ärende under våren 2009.

Arbetet för att stävja felaktiga utbetalningar kommer att fortsätta under perioden. Förutom vikten av att värna om trovärdigheten för samhällets trygghetssystem, att säkerställa att de medel som utbetalas går till det de är avsedda för, är det viktigt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Kvinnofrid

Förvaltningen har i uppdrag att utveckla, stödja och bidra till ett likvärdigt arbete mot våld i nära relationer i stadens nämnder och bolag. Förvaltningen kommer under budgetperioden ta kontakter med fackförvaltningar och bolag (som t.ex.

utbildningsförvaltning, äldreförvaltning, bostadsförmedling) för att fortsätta implementeringen av kvinnofridsprogrammet som gäller programperioden 2006 - 2010. Nämnden kommer sedan i samråd med kommunstyrelsen göra en översyn och revidering av programmet.

Utredningen om det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär kommer att avslutas våren 2009. Den kommer att innehålla förslag till åtgärder och förnyade arbetssätt.

Den särskilda satsning som inletts kring problematiken med våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning kommer att fortsätta under perioden. Målet är att integrera denna satsning med övrigt kvinnofridsarbete."

Tryggare stad

Stödet till det lokala brottsförebyggande arbetet kommer under de närmaste åren att fokusera på implementeringen av den reviderade versionen av stadens brottsförebyggande program och vidareutveckla trygghetsmätningen. Arbetet med att stödja samverkan mellan skola, socialtjänst och polis fortsätter. Önskemålet är att använda samverkansarbetet till att stärka invånarnas förtroende för och relation till de tre myndigheterna. De lokala brottsförebyggande råden och chefssamrådets arbete ska stärkas genom att i samverkan med polismyndigheten på olika sätt möjliggöra idé och erfarenhetsutbyte och inhämtande av kunskaper.

Europafrågor

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområden inom Europaforum Stockholm är det socialpolitiska området och sysselsättning. Förvaltningens uppdrag är att bevaka dessa frågor och informera om EU:s policy- och strategiarbete. Nämnden ska vidare samordna och medverka till att EU:s strategiska beslut integreras i det dagliga arbetet i stadens nämnder och förvaltningar.

Stockholm kommer under 2009 att inleda ordförandeskapet för Eurocities sociala forum. Fokus för forumets arbete kommer under de närmsta åren att vara på fattigdom och segregation. Uppdraget innebär bl.a. samordning av de åtta arbetsgrupper som ansvarar för frågor som hemlöshet, migration och integration, folkhälsa, arbetsmarknadsfrågor m.m. Ordförandeskapet i Eurocities sociala forum innebär stora möjligheter till profilering av Stockholms stads arbete inom socialtjänstområdet.

För åren 2007-2013 finns inom ramen för den Europeiska socialfonden 12 miljarder kronor avsatta för projekt som främjar kompetensutveckling och motverkar utanförskap. Förvaltningen kommer att ta fram en strategi för att söka pengar och

bygga upp strukturer som kan omvandla projektresultat till förbättringar av den reguljära verksamheten.

Den reviderade Lissabonstrategin fokuserar på arbete och tillväxt. Tillsammans med Eurocities, Göteborg och Malmö kommer förvaltningen bidra med och förstärka det lokala perspektivet inom ramen för Lissabonstrategin.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens samarbete med städer i Sverige och i övriga EU kommer att inriktas på att inhämta och sprida framgångsrika arbetsmetoder och processer. Förvaltningen kommer att delta i utvecklandet av stärkt kunskapsöverföring och gemensamt lärande.

Flyktingmottagandet i staden

Enligt Migrationsverkets prognos fortsätter flyktingmottagandet att minska under perioden 2010-2012. Under 2008 bosatte sig ca 1 300 flyktingar i staden efter uppehållstillstånd vilket är en mindre andel av flyktingmottagandet i riket jämfört med föregående år. Samtidigt var det också markant fler flyktingar inom introduktionsperioden, ca 400, som flyttade från staden till andra kommuner jämfört med antalet flyktingar som flyttade hit. Om både antalet asylsökande som beviljas uppehållstillstånd minskar och om även fortsatt en större andel flyktingar väljer annan bosättningsort än Stockholm, bedöms flyktingmottagandet inom staden minska de kommande åren. Omkring 1 000 nya flyktingar med uppehållstillstånd beräknas bosätta sig i staden per år, åren 2010-2012.

Enligt Migrationsverket beräknas hälften av de tillkommande inom flyktingmottagandet under 2009 vara anhöriga, jämfört med ca en fjärdedel av de mottagna i Stockholm 2008. Detta är en effekt av det stora antal asyltillstånd som beviljades under 2006 och 2007. I gruppen anhöriga finns fler barn och ungdomar som medför ett större behov av platser i förskola och skola. Från år 2010 beräknas andelen anhöriga inom flyktingmottagandet åter minska.

Regeringen har aviserat att den under 2009 kommer att lägga fram en proposition om en ny introduktionslagstiftning och ändrad ansvarsfördelning inom flyktingmottagandet från 2010. Propositionen förväntas bygga på den statliga utredning som föreslagit att ansvaret för introduktionen för vuxna flyktingar och introduktionsersättningen upp till tre år efter uppehållstillstånd övergår till staten (arbetsförmedlingen) medan ansvaret för svenskundervisning för invandrare och samhällskunskap ligger kvar i kommunen. En sådan reform kan innebära omfattande verksamhets- och budgetförändringar för staden redan under 2010, framför allt för stadsdelsnämnderna och Jobbtorg Stockholm, beroende på slutlig utformning av

uppdrag till stat respektive kommun samt tidsplan för övergång och genomförande.

I februari 2009 har en annan statlig utredning presenterats som föreslår att ansvaret för asylsökandes svenskundervisning och sysselsättning övergår från Migrationsverket till kommunen. Det är i dagsläget okänt vad denna utrednings förslag kommer att leda till. Antalet asylsökande som bor i staden uppgår för närvarande till ca 5 000 personer, (vuxna och barn). Förvaltningen kommer noggrant att beakta utvecklingen av båda reformförslagen.

Nämndens eget verksamhetsområde

Tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen

Under den närmaste treårsperioden kan det förväntas vissa förändringar när det gäller stadens arbete med tillståndsgivning och tillsyn enligt alkohollagen. Alkohollagsutredningen lade i mars 2009 fram sitt förslag till förändringar, och det berör till stor del förutsättningarna för kommunernas arbete.

Antalet restauranger som ges möjlighet att söka serveringstillstånd kommer att öka genom att kraven på köksutrustning sänks. En grov uppskattning av hur många restauranger som blir berättigade att söka ligger på ca 50 procent fler än idag. Även om bara en fjärdedel av dessa verkligen skulle komma att söka tillstånd innebär det att staden kommer behöva behandla ca 150-200 nyansökningar i tillståndsutskottet. Det kommer att kräva avsevärda resursförstärkningar på tillståndsenheten, åtminstone under en period. Även den fortsatta tillsynen av dessa nya serveringsställen kommer att kräva personal. Allt detta finansieras dock med avgifter från företagen.

Utredningen föreslår också att det inte ska bli tillåtet att ge tillstånd för servering efter klockan 03.00, vilket innebär att de nuvarande 05-tillstånden måste avvecklas. Denna förändring av konkurrensvillkoren på marknaden kommer att skapa en viss aktivitet inom restaurangbranschen, vilket påverkar tillståndsgivningen.

Ytterligare en effekt av en eventuell ny alkohollag är att en hel del nya regler måste kommuniceras ut till tillståndshavarna. I vissa fall kommer förändringen också innebära att ny praxis i domstolarna måste utvecklas, vilket kommer kräva ökad hjälp från juridisk expertis.

Samtidigt med detta utvecklar tillståndsenheten e-tjänster vilket kommer att underlätta för sökande och tillståndshavare. Förhoppningsvis kommer det att innebära

förenklingar och kortare handläggningstid då de sökande tydligare kan förutse vad som krävs för att få serveringstillstånd.

Öka sysselsättningen och medverka till egen försörjning

Det är svårt att förutsäga hur rådande konjunktur kommer att påverka Stockholm. Utrednings- och statistikkontoret (USK) gör prognoser avseende behovet av försörjningsstöd som också kan anses relevanta för behovsutvecklingen inom Jobbtorg Stockholm. Ett ökat behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet kommer direkt att påverka behovet av insatser från Jobbtorg Stockholm genom att tillströmningen från stadsdelsförvaltningarna kommer att öka i motsvarande utsträckning. Samtidigt kan lågkonjunkturer innebära att utflödet från Jobbtorgen minskar. Detta kommer att ställa krav på tydligare prioriteringar inom stadsdelsförvaltningarna vad gäller vilka som ska komma till Jobbtorg Stockholm, alternativt behövs ett tillskott av resurser med utgångspunkt från ökande behov.

Under 2009 tas ett första steg för att utvidga målgruppen för Jobbtorg Stockholm. Det gäller uppskattningsvis 400 personer tillhörande den grupp som haft försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet, men där det bedömts att individen har förutsättningar att kunna arbeta. En utökning av denna grupp inför 2010 skulle kräva ytterligare resurser då gruppen i sin helhet bedöms som resurskrävande.

Det pågår ett utredningsarbete avseende behovet av insatser för gruppen ”unga utanför” – i huvudsak gruppen 16-18 år som hoppat av gymnasieskolan och som inte tackar ja till alternativa insatser från utbildningsförvaltningen. Om detta skulle resultera i förslag om ett utvidgat ansvar för Jobbtorg Stockholm att tillhandahålla insatser för ungdomar med utgångspunkt från det kommunala uppföljningsansvaret kommer detta att kräva bedömningar av ambitionsnivå och ställningstagande till ett ökat resursbehov.

Det kommer att krävas ett tydligt utvecklingsarbete inom förvaltningen för att ta tillvara hela kedjan av aktiviteter som kan stödja den enskildes väg till arbete och egen försörjning.

Trots konjunkturläget finns det ett fortsatt rekryteringsbehov inom vissa mindre konjunkturkänsliga branscher/yrken. Av särskild vikt under perioden är att behålla samt att arbeta upp nya företagskontakter inom dessa branschområden. Genom att öka den förberedande utbildningen inom Rekryteringsprogrammet med ca 100 platser inom förberedande utbildning säkerställs inflödet till dessa yrkeskurser.

Inom START utvecklas verksamheten under 2010 mot att i större utsträckning svara upp mot de tjänster som efterfrågas av Jobbtorg Stockholm. Förvaltningen

ser också en trend som innebär allt mindre efterfrågan på tjänster från stadsdelsnämnderna. Detta är särskilt oroande mot bakgrund av behovet av arbetsrehabiliterande verksamhet för individer som inte kommer ut på öppna arbetsmarknaden kommer att öka. I de fall den s.k. tredje fasen av jobb och utvecklingsgaranti kommer att innebära att kommunerna och arbetsförmedlingen träffar överenskommelse om att anordna sysselsättning kan det innebära att START får en ny målgrupp.

START planerar för en avveckling av den s.k. Hantverksbyn på Bogårdsvägen 1-3 då förlängt bygglov inte kommer att ges för befintlig verksamhet. Verksamhet och lokaler måste avvecklas och ersättas med nya. Avveckling ska vara genomförd senast den 31 december 2012.

KrAmiMoa's lokaler på Bondegatan har bedömts vara i sådant skick att en flytt av verksamheten måste genomföras. I anslutning till detta kan det finnas en risk för dubbla hyreskostnader under en viss period.

Öka andelen elever som uppnår godkända betyg i sfi

Inom SFI Stockholm fortsätter utvecklingsarbetet med inriktning mot att få fler studerande att avsluta studierna med betyg. Vidare bedöms utvecklingen mot fler yrkesinriktade sfi-program fortsätta även under 2010. Genom den gemensamma avsiktsförklaring som samtliga länets kommuner förväntas teckna under 2009 kommer fler studerande fr.o.m. 2010 att få tillgång till fler s.k. sfx-program (yrkesspråksprogram).

Antalet studerande bedöms till följd av ett minskat flyktingmottagande minska något. Detta gäller även om andelen anhöriginvandrare med anknytning till nyanlända flyktingar bedöms öka något under perioden 2010-2011. SFI Stockholm bedömer dock att det totala antalet studerande kommer att överstiga det i budget prognostiserade antalet studerande.

Under perioden 2010-2012 bedöms ett av de viktigaste utvecklingsområdena vara hur samordningen mellan sfi-skolorna och jobbtorgsorganisationen kan utvecklas. En "funktionell heldag" där språkinläring kombineras med insatser inom jobbtorgen är ett huvudmål.

Flera omlokaliseringar under perioden medför ett behov av nyinvesteringar i utrustning och inventarier motsvarande ca 2,0 mnkr.

Insatser mot våld i nära relationer

En första utvärdering av *Relationsvårdscentrum (RVC)* har gjorts sommaren 2008 av Ersta Sköndal högskola. Utvärderingen visade på goda resultat. Utvärderingen för år två ska bli klar våren 2009 och utvärderingen för år 3 våren 2010. Under 2009 kommer berörda stadsdelsförvaltningar och kommuner att för sin del ta ställning till om verksamheten ska permanentas.

Verksamheten är finansierad med projektmedel från länsstyrelsen till 31 december 2009 och har då pågått under tre år. Projektet bygger på samverkansmodeller som utarbetats i Kanada, där man arbetar framgångsrikt med personer som varit utsatta för våld i nära relationer. I projektet samverkar socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen, fyra stadsdelsförvaltningar i västerort (Hässelby-Vällingby, Bromma, Rinkeby- Kista och Spånga-Tensta), kommunerna Solna, Sundbyberg och Ekerö, Västerorts polismästardistrikt, Västerorts åklagarkammare, Stockholms läns landsting och kriminalvården.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Stadsövergripande frågor

Forskning och utveckling

Våren 2008 fattade socialtjänstnämnden ett beslut om en ny organisation för stadens preventions-, forsknings- och utvecklingsarbete inom socialtjänstområdet. FoU-verksamheten ska enligt beslutet spela en pådrivande roll för förändringsprocesser i stadens socialtjänst och utöva omvärldsbevakning nationellt och internationellt.

Stockholms stads FoU-verksamhet är ett komplement till statliga myndigheters forskning, den ska ha ett tydligt Stockholmsperspektiv och de forskningsprojekt som beviljas medel från FoU-anslaget ska så långt det är möjligt ha en på förhand definierad beställare i staden – en stadsdelsförvaltning, en fackförvaltning eller ett kommunalt bolag. FoU-anslaget ska inte användas för att täcka generella kunskapsluckor när det gäller forskning om socialt arbete utan ska användas för att täcka stadens specifika behov.

Förvaltningen har identifierat följande fokusområden för FoU-arbetet för åren 2009-2011:

- Utsatta barn och deras föräldrar
- Hemlöshet/missbruk/psykisk ohälsa

- Våld i nära relationer

Alla dessa områden är angelägna ur FoU-synpunkt. Ett fåtal metoder i socialt arbete är utvärderade på ett sätt som gör att man kan säga att de är evidensbaserade. Många verksamheter, metoder och insatser som används inom Stockholms socialtjänst är inte utvärderade. Vissa områden är så obeforskade att forskningskompetensen på området är svag. För att få ut det mesta av de medel som finns avser förvaltningen att göra en årlig utlysning kring ett särskilt område. På så sätt kan man över tid få en synbar kunskapsförhöjning inom ett antal områden.

För år 2009 har 5,6 miljoner kronor anslagits för FoU-verksamhet. Av dessa avser förvaltningen att genomföra en utlysning av 4 mnkr för forskning kring insatser för barn (0-18 år) som far illa och barn som riskerar att fara illa.

Barn och ungdom

Jämfört med år 2007 kommer antalet barn och ungdomar i staden i åldern 0-19 år att öka med 5 procent (från 167 732 till 176 647) till år 2012 och åldersgruppen 20-24 år med 12 procent (från 49 790 till 56 518). Den största ökningen, 17 procent (från 36 948 till 44 400), kan noteras i åldersgruppen 5-9 år. Detta kommer att medföra ett ökat tryck på resurserna både när de gäller det förebyggande arbetet och vård- och behandlingsinsatser för barn och ungdomar.

Den statliga Barnskyddsutredningen (Dir. 2007:168) kommer att lämna sitt betänkande i juni 2009, vilket sannolikt kommer att innebära flera påtagliga förslag till förändringar inom den sociala barn- och ungdomsvården. Enligt direktiven ska utredningen bl.a. ta ställning till om lagstiftningen ska förändras när det gäller skydd och stöd för barn och unga, vilken kompetens de som arbetar inom barn- och ungdomsvården behöver, förändrade villkor för familjehemsvården och den sociala barn- och ungdomsvårdens mål och ansvar.

Barnbrottsutredningen har gjort en översyn av de bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) som avser brottsmisstänkta barn som inte fyllt 15 år. Om utredningens förslag genomförs 2010 enligt plan, kommer det att innebära ökade kostnader för stadens socialtjänst framför allt i form av behov av fler socialsekreterare.

För att uppnå en kunskapsbaserad socialtjänst och svara mot förändringar i omvärlden krävs särskilda resurser inom följande områden:

- Verksamhetsstöd till stadsdelsförvaltningarna i implementering av verksamhetssystemet BBIC (Barns behov i centrum) och bedömningsinstrumenten

ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) samt SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth).

- Införande av kompletterande bedömningsinstrument till BBIC som stöd i arbetet med att identifiera primära risk- och skyddsfaktorer samt behov för mindre barn.
- Verksamhetsstöd till stadsdelsförvaltningarna i genomförandet av och fortsatt utvecklingsarbete med stödgruppsverksamheter för bl.a. barn till missbrukare, psykiskt funktionshindrade och barn som lever med våld i nära relationer.
- Införande av fler kunskapsbaserade öppenvårdsinsatser för familjer med barn i förskole-/skolåldern.
- Förbättring av stadens uppföljningssystem genom utveckling av Paraplysystemet och verksamhetssystemet BBIC, ett gemensamt dokumentationssystem för biståndsbedömda öppenvårdsinsatser samt ett system för verksamhetsuppföljning av icke biståndsbedömd verksamhet.
- Inom Kometprogrammen behöver nya evidensbaserade insatser utvecklas, bland annat det mycket använda kontaktmannaskapet, men även program för tillbakadragna barn - särskilt flickor, samt våldsbenägna unga.. Tjänsterna behöver göras mer tillgängliga och enheten utvecklar ett webbaserat föräldraprogram samt e-tjänster för stadens invånare och professionella. Regeringen förväntas göra en kraftfull satsning på föräldrastöd 2009-2010. I samband med satsningen kommer samordning av föräldrainsatser behöva ske. Spridning, kvalitetssäkring och implementeringsarbete kommer att vara utomordentligt viktiga

Förslag från BUSS-utredningen (Barnuppdraget i Stockholms socialtjänst) som föreläggs nämnden 19 mars 2009

Riktlinjerna för handläggning av barn och ungdomsärenden ska revideras avseende:

- administrativa rutiner för förvaring av anmälningar som inte leder till utredning,
- skyldighet att inleda utredning om det inte kan uteslutas att ett barn kan behöva skydd eller stöd, samt
- handläggning av familjevårdsärenden i enlighet med BUSS-utredningens förslag och revisionskontorets påpekanden.

Fortsatta utredningsuppdrag avseende:

- kartläggning av det totala utbudet och organisationen i staden av allt förebyggande arbete för barn och unga och deras familjer, samt utreda förslag till en gemensam definition av vad som är förebyggande insatser, med syfte att tydliggöra gränsdragningen mellan myndighetsutövning, biståndsbeslutade insatser och service/råd och stöd, samt

- förslag till organisation samt kostnadsberäkning för fortsatt utveckling av familjevården i enlighet med BUSS-utredningens förslag.

Därutöver har socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutat att förvaltningen ska:

- inrätta en utbildningsorganisation och ett kompetensforum
- utarbeta en stadsgemensam introduktionsutbildning för nyanställda samt ansvara för ett basutbud av fortbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården inklusive ett system med mentorstöd för utredande socialsekreterare
- genomföra en utbildningssatsning på högskolenivå med start hösten 2009 inklusive vikarietäckning samt
- introducera metoder för behandling av familjer där det förekommit barnmisshandel och barnen bor kvar i hemmet

Funktionshinderområdet

Bostäder

Det råder fortfarande brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning. För LSS personkrets 1 och 2 (LSS – lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) behövs 418 lägenheter, varav största delen, 281, avser personer med utvecklingsstörning. För personer som tillhör socialpsykiatri finns behov av 324 nya lägenheter. Under den kommande budgetperioden behöver arbetet med att få fram fler bostäder intensifieras och tydligare samordnas över staden. Förvaltningen har utarbetat ett förslag till utbyggnadsplan som beräknas kunna ligga till grund för kommande planering.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning under 65 år

Staden ger stöd och service i form av insatser enligt SoL och LSS till ca 7 700 personer, såväl barn ungdomar och vuxna. De vanligaste LSS-insatserna utgörs av daglig verksamhet och bostad med särskild service för vuxna, den vanligaste SoL-insatsen är hemtjänst. Antalet personer har under åren varit tämligen konstant.

På statlig nivå väntas förslag till förändringar i LSS-lagstiftningen som kan påverka verksamhetsområdet de kommande åren och ge ekonomiska konsekvenser för staden. Bland annat föreslås att staten ska ha ett samlat ansvar för personlig assistans, att personlig service och boendestöd införs som en ny kommunal LSS-insats, att personer med psykiska funktionsnedsättningar ska ha rätt till insatsen daglig verksamhet om de ingår i personkretsen, samtidigt som de ”inlåsningseffekter” som daglig verksamhet anses ge ska motverkas. Det finns också förslag om att avskaffa aktivitetsersättningen i socialförsäkringen för ungdomar med funktionsnedsättning som fyllt 19 år och som har förlängd studiegång.

I samband med införandet av valfrihetssystem för bostad med särskild service, daglig verksamhet och korttidsvistelse i staden föreslås nuvarande förmedlingsgrupper ersättas med en gemensam förmedlingsgrupp för hela staden inom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Dessa nytillkommande arbetsuppgifter kräver resurser motsvarande 3-4 utredare.

Arbetet med en stadsgemensam modell för kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljningar inom verksamhetsområdet ska prioriteras och länkas till valfrihetssystemet. Även funktionshinderinspektörernas och funktionshinderombudsmannens granskningar och årsrapporter kommer att utgöra en grund i kvalitetsarbetet. DUR (Dokumentation, Utvärdering och Resultat) inom funktionshinderområdet kommer att utgöra ett verktyg för att kvalitetssäkra biståndshandläggarnas utrednings- och uppföljningsarbete. Dokumentationen under genomförandet behöver fortsatt stöd genom utbildningar och förbättrade riktlinjer.

Ej verkställda gynnande beslut enligt SoL respektive LSS, av vilka merparten avser insatsen kontaktperson, kan medföra ekonomiska konsekvenser för staden i form av särskild avgift, framför allt vad gäller kontaktperson och bostad med särskild service till följd av bristen på bostäder för personer som tillhör personkrets 1 och 2. Förvaltningen har under 2009 genomfört en kampanj för att rekrytera kontaktpersoner som medfört att många har anmält intresse för ett sådant uppdrag. I SoL har införts en ändring till följd av lagen om valfrihetssystem (LOV) som medger att ett beslut enligt SoL ska kunna verkställas vid en senare tidpunkt på den enskildes begäran, t.ex. om den enskilde önskar ett specifikt boende, utan att kommunen riskerar särskild avgift. För beslut enligt LSS finns inte någon motsvarande möjlighet.

Arbetet med att utveckla och förbättra kvaliteten kommer framför allt bedrivas enligt följande:

- Framtagande av stadsövergripande kvalitetsindikatorer och ett gemensamt underlag för uppföljningar avseende verksamheter i såväl egen regi som enskilt bedriven verksamhet kopplat till valfrihetssystemet.
- Aktiv uppföljning av stadsdelarnas rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS inom verksamhetsrådet.
- Införande av DUR (Dokumentation, Utvärdering och Resultat) inom funktionshinderområdet för att uppnå en enhetlig handläggning och ökad rättssäkerhet för den enskilde. Statistik från DUR kommer att kunna synliggöra förändringar i målgruppen och brukarnas åsikter om det erhållna stödet.
- Utveckla riktlinjer och verksamhetsstöd i samband med införandet av valfrihet och central förmedlingsgrupp.

- Fortsatt utveckling av samverkan med landstinget, bl.a. kring gemensamt policydokument för samordning av insatser för vuxna personer med utvecklingsstörning och kring personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Utbildnings- och utvecklingsinsatser för att stödja stadens biståndshandläggare.
- Kompetensutveckling för medarbetare och chefer genom det EU-finansierade samverkansprojektet CARPE som förvaltningen som huvudägare genomför tillsammans med ett antal kommuner i länet fram till den 31 december 2010.

Socialpsykiatri

Andelen personer med psykisk funktionsnedsättning som socialtjänsten har kontakt med är ca 3000 personer per år. Det är en jämn könsfördelning inom målgruppen och nästan två tredjedelar av dem är i åldern 45-64 år. Närmare 90 procent av dem med psykiska funktionsnedsättningar är ensamstående och 6 procent har hemmavarande barn under 18 år. Över hälften saknar sysselsättning och en betydande del har inte eget boende i det ordinarie bostadsbeståndet utan har insats i form av olika boendeformer. Antalet personer beräknas vara tämligen konstant men utvecklingen går mot att allt yngre personer behöver stödinsatser.

Särskilt viktiga förändrings- och förbättringsområden de kommande tre åren är boendestöd, sysselsättning och inrättande av fler stödboenden och gruppboendestäder för målgruppen. Stora förändringar kommer att ske i verksamheten främst i och med införandet av valfrihet gällande insatserna sysselsättning, boendestöd och boenden. Föreslagna ändringar i LSS lagstiftningen och i socialförsäkringen kan komma att påverka möjligheten till sysselsättning och daglig verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Under perioden kommer fokus ligga på att utveckla och förbättra kvaliteten inom verksamhetsområdet enligt följande:

- Framtagande av stadsövergripande kvalitetsindikatorer och gemensamt underlag för verksamhetsuppföljningar på stadsövergripande- och enhetsnivå för såväl egen regi som enskilt bedriven verksamhet.
- Enhetlig handläggning och ökad rättsäkerhet genom användande av DUR (Dokumentation, Utvärdering, Resultat). Statistik från DUR synliggör bland annat förändringar i målgruppen och brukarnas åsikter om det erhållna stödet.
- Fördjupa arbetet med sysselsättningsfrågor. Med brukarundersökning som grund förbättra möjligheterna till sysselsättning, studier och arbete för målgruppen genom bland annat startande av en alternativ förmedling (ALFA). Om medel till ALFA beviljas av Svenska ESF-rådet kommer projektet att löpa från 2009 till 2012.

- Fortsatt utveckling av samverkan med landstingets psykiatri. Fler överenskommelser och rutiner för samverkan kring olika ansvarsområden, bland annat personer som omfattas av den nya lagstiftningen om öppen slutenvård, tas fram.
- Utveckla metoder för motiverande och uppsökande arbete för att förhindra t.ex. vräkningar.

Missbruk

I oktober 2008 var 3 372 personer med missbruksproblem, 20 år och äldre, aktuella inom stadens socialtjänst. Av dessa var en fjärdedel kvinnor och drygt en tredjedel hemlösa. Den vanligaste huvuddrogen är alkohol följt av amfetamin, opiater och cannabis. Behovet av vård- och behandlingsinsatser är stort.

Staden ingår tillsammans med landstinget och Kommunförbundet Stockholms län (KSL) i SKL:s (Sveriges kommuner och landsting) satsning för att implementera Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård. Kompetensutveckling och fördjupning i kunskapsbaserade metoder och arbetsätt kommer att genomföras. En ny länsgemensam policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende har tagits fram av KSL och landstinget. Den länsgemensamma policyn ska implementeras i stadens verksamheter och samverkan ska ske med andra berörda myndigheter och aktörer, såsom kriminalvården, beroendevården, psykiatri och primärvården. Detta arbete kommer att pågå t.o.m. 2010.

Staden behöver utveckla metoder för att nå unga i riskzon och erbjuda lättillgängliga insatser till personer i tidigt skede av missbruk. Det finns även behov av nya insatsformer för det ökande antalet personer med missbruksproblematik som även har diagnosen neuropsykiatriska funktionshinder. Detta ställer krav på kvalificerat samarbete mellan socialtjänst och landstinget, men också internt inom socialtjänstens enheter för vuxna/missbruk, socialpsykiatri och funktionshinder.

En mycket stor del av stadens kostnader inom vuxenvården går till olika typer av boendeplaceringar. Utgångspunkten måste vara att skapa permanenta boendeformer för personer som behöver stöd i boendet eller omvårdnad. I takt med att allt fler placeras i försöks- och träningslägenheter behöver boendestödsinsatserna utökas och metodutvecklas.

Sedan flera år tillbaka pågår med stöd av medel från länsstyrelsen ett stadsövergripande projekt för implementering av systematisk dokumentation, ASI. Projektet avslutas under våren 2009 men stöd behövs även fortsättningsvis för att stadsdelsförvaltningarna ska kunna använda ASI för uppföljning och som underlag för verksamhetsplanering och utveckling.

Insatser mot hemlöshet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ett särskilt uppdrag att samordna hemlöshetsfrågorna samt driva och bygga boenden för hemlösa i staden. Utvecklingen inom hemlöshetsarbetet utgår från socialtjänstnämndens beslut från 2007-11-22 och 2008-04-17 "Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet". Nämndens prioriterade områden är: 1) ungdomar och unga vuxna med risk att bli hemlösa, 2) de som bott länge på akutboende, 3) fler försöks- och träningslägenheter.

Projektet Unga Vuxna på härbärge startade i mars 2008 och har under sitt första år varit i kontakt med 69 unga vuxna, varav en tredjedel är av utomnordisk härkomst. Projektet finansieras med medel från länsstyrelsen och är förlängt t.o.m. 2009-05-30. En fortsatt satsning på gruppen unga vuxna är angelägen för att motverka att yngre personer blir varaktigt hemlösa.

Projektet *Hemlöshetsjouren* har fått medel från Socialstyrelsen för två år t.o.m. september 2010. Målet är att minska direktintagen på akutboenden/ härbärgen genom biståndsbedömning och länkning. Liknande projekt har tidigare visat på goda resultat och förvaltningens bedömning utifrån tidigare erfarenheter är att man redan nu kan säga att verksamheten bör permanentas för att säkerställa att klienter får kontakt med socialtjänsten för att få tillräckligt stöd att gå vidare till mer varaktiga boendeformer. Jourens arbete kan ses som en form av vägen-vidare-garanti. Tanken är att jouren under projekttiden ska utveckla arbetsmetoder och arbeta fram förslag på hur arbetet i framtiden bör bedrivas.

I april 2008 beslutade socialtjänstnämnden att inrätta en *hemlöshetsklinik*. Planering pågår för närvarande tillsammans med landstinget. I planeringen har arbetsnamnet "center" valts istället för klinik. Syftet med centret är att kunna erbjuda en mer sammanhållen vårdkedja mellan socialtjänst, psykiatri och beroendevård för de mest utsatta. Centret är tänkt att lokaliseras i kvarteret Pelarbacken där enheten för hemlösa har sina lokaler. För närvarande pågår renovering och verksamhetsanpassning av lokalerna. De verksamheter som ska finnas under samma tak är:

- Enheten för hemlösa
- Uppsökarenheten för vuxna
- S: t Görans Psykiatriska mobila team för hemlösa
- Vårdcentralen för hemlösa dvs. Hållpunkt.

Centret beräknas vara i gång under andra halvåret 2010. Den samlokaliserade verksamheten för hemlösa kommer att innebära en förbättrad service för de hemlösa och en ökad kvalitet i vården. Initialt kommer samlokaliseringen att innebära ökade kostnader för lokaler och för verksamhetsanpassning.

Idag har många stadsdelsförvaltningar långa köer till sin *budget- och skuldrådgivning*. Det behövs tillräckliga resurser för att kunna möta efterfrågan. Utan hjälp att få ordning på sina skulder blir klienterna kvar i försöks- och träningslägenheter alltför länge. Under 2009 inrättar Stiftelsen Hotellhem en anställning som skuldrådgivare för att få fler av de som bor hos dem att bli av med sina skulder och därmed kunna komma vidare till egen lägenhet.

Förvaltningen planerar att erbjuda viss budget- och skuldrådgivning på medborgarkontoret för hemlösa från 2010. De två socialsekreterare som arbetar där idag ska genomgå en grundläggande utbildning i budget- och skuldrådgivning. De klienter som besöker medborgarkontoret ska också få hjälp med att göra en första grundläggande inventering över vilka skulder de har. Därefter kommer de att få vidare hjälp till kontakt med budget- och skuldrådgivare vid stadsdelsförvaltningarna respektive förvaltningens enhet för hemlösa för vidare åtgärder.

I ett avtal mellan staden och Fastighetsägarna Stockholm i december 2008 har Fastighetsägarna förbundit sig att aktivt arbeta för att medlemmarna tillhandahåller 100 *försökslägenheter* under 2009-2010. Vid fler försöks- och träningslägenheter behövs också fler boendestödjare i staden. Fler hemlösa som idag bor på stödboenden behöver också tränas inför att flytta och klara av ett eget boende.

I samband med bokslut 2003 avsattes 100 mnkr i centrala medelsreserven för utbyggnad av boenden för hemlösa. Av dessa återstår ca 80 mnkr. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har i uppdrag att utarbeta förslag på lämpliga projekt att finansiera med dessa medel. Inför arbetet med att ta fram lämpliga projekt behövs en precisering över vad som kan räknas som investeringar. Inom följande områden menar förvaltningen att begreppet investeringar bör gälla:

- Investeringar i byggnader; nya, renoverade, handikappanpassade och/eller verksamhetsanpassade
- Investeringar i metod- och kompetenshöjande åtgärder

För att nå fram till den av nämnden uttalade linjen att halvera den akuta hemlösheten på fem år och för att kunna nå nollvisionen på tio år behövs kraftfulla åtgärder. Efter många år av olika slags insatser, t.ex. tak-över-huvudet-garantin, utbyggnad av boenden, utveckling av metoder m.m. är det hög tid att genomföra en för staden gemensam *metod- och kompetensutvecklande utbildningssatsning*. Detta är en nödvändigt för att kunna bygga upp en effektiv strategi för att motverka hemlösheten i staden. Förvaltningen håller för närvarande på att ta fram en utbildningsplan för två särskilt prioriterade områden; 1) Att arbeta med hemlösa, 2) Att förebygga så att unga vuxna 18-25 år inte blir hemlösa. Satsningen är flerårig och berör stora grupper av personal i staden, inom berörda enheter på landstinget, inom frivillig-

organisationer, privata entreprenörer m.fl. I ett initialskede beräknas kostnaderna bli 2 mkr. Förvaltningen planerar att återkomma till nämnden i samband med terti-al 1/2009 med en kostnad för hela satsningen.

Det nya samarbetsprojekt, *hemlöshetscentret*, som staden och landstinget planerar inrätta kommer att generera investeringskostnader i lokalerna.

För att nå stadens mål att ha tillgängliga lokaler utreder förvaltningen möjligheten att göra förändringar på *Bandhagshemmet*.

Förvaltningen har under många år försökt genomföra utbyggnad av *småhus för hemlösa*. Hindren för genomförande har varit både brist på lämplig mark och för höga kostnader för projekten. En möjlig väg är att till det befintliga beståndet av institutioner tillföra ett mindre antal småhus.

Vid start av *nya projekt* för hemlösa kan det bli aktuellt att använda sig investeringsmedlen.

IT-utveckling inom IoF-området

Inom stadens IT-system för handläggarsöd, Paraplyet, behöver ett datoriserat system för utförardokumentation inom individ- och familjeomsorgen utvecklas jämförbart med ParaSoL inom äldre- och funktionshinderomsorgen. Staden behöver utveckla ett sådant system för att kunna säkerställa lagens krav på dokumentation, klargöra vilka insatser som erbjuds och förbättra möjligheten till uppföljning på såväl individnivå som grupp- och verksamhetsnivå. Målet är att inledningsvis utveckla ett system för utförardokumentation inom stadens egna verksamheter som även ska kunna användas av andra utförare.

Samverkan med frivilligsektorn

Stockholms stad har ett långvarigt, omfattande och betydelsefullt samarbete med frivilligsektorn. Många av frivilligsektorns verksamheter har ett nära och till vissa delar integrerat samarbete med staden. Allt tyder på att staden även i fortsättningen bör satsa på stödet till frivilligsektorn som står för ett komplement och ett alternativ till stadens egna resurser gällande det individstödande sociala arbetet.

Det ekonomiska stödet till frivilligsektorn behöver öka. På grund av den ekonomiska krisen står många frivilligorganisationer inför förändrade budgetförutsättningar. Flera organisationer har redan aviserat att de märker av en minskad donationsvilja som kommer innebära direkta konsekvenser för verksamheterna.

Frivilligsektorn ligger ofta i framkant då det gäller både att uppmärksamma ”nya” sociala problem liksom metoder att hantera dessa. Det är viktigt att ge möjligheter till frivilligsektorn för utvecklingsprojekt inom tidigare inte uppmärksammade eller inte tillräckligt uppmärksamade områden. Nya utmaningar i det framtida samhället kommer att behöva en starkt rustad frivillig sektor.

Nya riktlinjer för stödet till frivilligsektorn är under utveckling och kommer att processas färdigt under 2009. Dessa kommer att kräva insatser vad gäller omstrukturering av stödet till frivilligsektorn. Parallellt med framtagandet av nya riktlinjer arbetar förvaltningen för att ta fram en modern organisation med utvecklade tjänster och en ökad transparens i beslutsprocessen.

Nämndens utökade ansvar gällande socialt inriktade arbetsmarknadsfrågor förväntas även få positiva konsekvenser gällande stadens samarbete med frivilligsektorn, där många verksamheter har ett klart jobbinriktat synsätt gällande sysselsättning för sina besökare/klienter.

Under 2009 kommer förvaltningen att påbörja arbetet med att i samråd med frivilligorganisationerna arbeta för att nå en överenskommelse om spelregler och åtaganden från respektive part. En sådan överenskommelse finns på nationell nivå mellan regeringen och de ideella organisationerna. Syftet är att tillsammans utforma långsiktiga strategier för samarbete och samverkan samt identifiera ansvarsfrågor även på lokal nivå.

Nämndens eget verksamhetsområde

Upphandlingar

Stadens policy för upphandling och konkurrens fastslår att all verksamhet som inte innehåller myndighetsutövning eller strategiska ledningsfunktioner ska konkurrensupphandlas. I förvaltningens plan för upphandling och konkurrens har angetts de verksamheter som går att konkurrensupphandla och vilka som kommer att konkurrensupphandlas under åren 2007-2010. I aktivitetsplanen har även tagits med verksamheter som har blivit föremål för utmaning. Vilka verksamheter som kommer att konkurrensupphandlas 2011-2012 har ännu inte fastslagits.

Som en följd av konkurrensupphandlingarna förväntas en viss övertalighet uppstå. Det går idag inte att bedöma hur stor kostnad som övertaligheten kommer att generera.

Införandet av kundval till familjerådgivningen har medfört att fler familjer än tidigare får rådgivning. Antalet utförare är 10 inklusive stadens egen familjerådgiv-

ning. Uppskattningsvis leder det till en årlig kostnadsökning på ca 3 mnkr som inte är finansierad.

Efterfrågan på nämndens tjänster

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ett omfattande bestånd av institutioner för barn och ungdomar, skyddat boende för våldsutsatta kvinnor samt vuxna missbrukare och hemlösa personer. Dessa dygnetruntverksamheter är i huvudsak intäktsfinansierade. Efterfrågan förändras över tid och ett omfattande omstruktureringsarbete pågår kontinuerligt inom förvaltningen för att motsvara de behov som efterfrågas.

Stadsdelsförvaltningarna efterfrågar allt färre utredningar av barns behov och deras föräldrars omsorgsförmåga samt boende för barn i behov av skydd. Däremot ökar efterfrågan på stödboende för motsvarande målgrupp. Stadsdelsförvaltningarnas önskemål är ofta att stödboendet också ska kunna erbjuda behandling och utredning till samma vårddygnspris som stödboende. Under 2010 kommer den omställning av verksamhetsområdet barn och familj som gjorts utifrån stadsdelsförvaltningarnas efterfrågan att följas upp för att se vilka effekter denna fått.

Efterfrågan på boende för misshandlade kvinnor och deras barn har sedan flera år tillbaka varit stor. Det är inte möjligt att utöka antalet platser i den lokal som verksamheten använder idag. Den är heller inte tillgänglig för funktionshindrade. Beroende på hur den sammantagna efterfrågan för förvaltningens olika verksamheter som vänder sig till flickor, kvinnor och barnfamiljer utvecklas, kan det bli aktuellt med viss samordning av insatserna.

Stadsdelsförvaltningarna efterfrågar även allt mindre dygnetruntvård på institution för vuxna och satsar mer på boendestöd, liksom placering i tränings- och försöklägenheter. Med förvaltningens nya organisation för boende- och behandlingsinsatser finns förutsättningar för nödvändiga omstruktureringar för att tillmötesgå stadsdelsförvaltningarnas behov. Detta kan under perioden också innebära att där dygnetruntvård efterfrågas kommer förvaltningens mindre enheter att samordna sina verksamheter för att bättre möta förvaltningarnas efterfrågan och önskemål.

Samverkan med andra - medfinansiering

Landstingets insatser för klienter med medicinsk underhållsbehandling och därmed kompletterande insatser från socialtjänstens sida förväntas öka. Idag har förvaltningen ett nära samarbete med landstinget och kriminalvården om denna målgrupp. Till stor del initieras placeringarna av kriminalvården, som i inledningsskedet står för vårdkostnaden.

Tre av förvaltningens institutioner vänder sig specifikt till klienter med underhållsbehandling. Det kan bli aktuellt att utöka antal platser för målgruppen eller att omstrukturera verksamheten vid andra institutioner för att kunna erbjuda fler platser.

Evidensbaserat arbete för barn och ungdomar

Samtliga verksamheter riktade till barn och ungdomar använder sig av evidensbaserade metoder i sitt arbete. Exempel på detta är; institutioners del i barnutredningar sker enligt BBIC, samspelsbehandling mellan barn och föräldrar enligt Marte Meo, påverkansprogram för ungdomar med kriminalitetsproblem (Vägvalet), Kat-Kit ett kognitivt program i emotionell träning.

För de målgrupper till vilka det saknas erfarenhets- eller evidensbaserade program har förvaltningen eller i samarbete med andra tagit fram sådana metoder. Exempel på detta är riskinventering och riskbedömning för flickor utsatta för hedersrelaterat våld, resultatbaserad styrning för ensamkommande flyktingbarn.

Samtliga verksamheter som arbetar med institutions- och öppenvård riktad till barn, ungdomar och familjer deltar i ett egenutvärderingsprogram. Detta är framtaget i samarbete med IMS (institutet för metoder i socialt arbete vid Socialstyrelsen). Programmet syftar bl.a. till att över tid beskriva målgrupper, mäta målnuppfyllelse, klientmedverkan m.m. Utöver detta utvärderar IMS enskilda program som "Vägvalet" samt det skyddade boendet för flickor utsatta för hedersrelaterat våld.

Ensamkommande asylsökande barn och ungdomar

Det kommer fortfarande ett stort antal ensamkommande asylsökande barn och ungdomar till Sverige och Migrationsverket har behov av att teckna överenskommelser med kommunerna om nya platser för målgruppen. Det kan bli aktuellt att tillsammans med Migrationsverket diskutera och se över formen för mottagandet av de ensamkommande barnen och ungdomarna som kommer till Stockholm.

Adoption

En påtaglig minskning av adoptioner har skett sedan ett par år. Ursprungsländer försöker i ökad grad söka inhemska lösningar och ställer också högre krav på mottagarländer och presumtiva adoptivföräldrar. Detta tillsammans kommer att innebära att antalet deltagare i förvaltningens obligatoriska föräldrautbildning (FIA) kommer att minska. Kommuner i länet har informerats om att platser i utbildningsgrupper finns tillgängliga också för deras medborgare.

Den öppna pedagogiska verksamheten, Spira, för adopterade i åldrarna 0-6 år och deras föräldrar är idag är en verksamhet bara för föräldrar och barn boende inom Stockholm. Om besöksfrekvensen minskar som en följd av färre adoptioner finns planer på att utveckla samarbetsformer med andra kommuner i länet.

Familjehemsverksamhet

Förvaltningen har ansvar att för stadsdelsförvaltningarnas räkning rekrytera och utbilda familjehem. Omfattningen av uppdraget kan komma att kräva ytterligare resurser under kommande år. En ny och växande målgrupp aktuell för familjehemsplacering är gruppen ensamkommande flyktingbarn som fått uppehållstillstånd.

Idag är det mycket svårt att rekrytera familjehem för barn och tonåringar med stora problem med missbruk, kriminalitet etc. Diskussioner pågår om att utveckla vårdformer för denna grupp genom att rekrytera familjer som har kompetens och erfarenhet som krävs för sådana uppdrag. Detta kommer också att kräva att förvaltningen avsätter särskilda resurser för ett utökat stöd och arbete med placeringar i sådana familjehem.

Stöd till utsatta ungdomar

Förvaltningen kompletterar stadsdelsförvaltningarnas arbete genom *missbruksbedömningar, missbruksutredningar och differentierade behandlingsprogram*. Arbetet görs utifrån evidensbaserad kunskap och praktik. Detta ställer krav på tid för implementering av arbetsmetoder och en systematisk uppföljning. Det behövs utökade resurser för utveckling av metoder i arbete med unga vuxna i samverkan med frivården samt medverkan i insatsen ungdomstjänst.

Förvaltningens *samarbete med Länskriminalen på fältet* har utfallit mycket väl. Under första halvåret 2009 kommer ungdomsjouren som helhet att under en provotid förändra sina arbetsmetoder utifrån samarbetsformen med Länskriminalen. Samverkan med andra polisenheter på fältet kommer således att intensifieras. Utvärdering av denna arbetsform sker sommaren 2009 och kan medföra behov av utökade resurser. Arbetssättet medför att man når utsatta ungdomar tidigare vilket kan minska behovet av mer omfattande stödinsatser.

Påföljden *ungdomstjänst* berör ungdomar under 18 år, undantagsvis också ungdomar mellan 18-21 år, som gjort sig skyldiga till brott. Socialtjänst och arbetsmarknadsnämndens uppdrag är att organisera verkställigheten av straffet och tillhandahålla påverkansprogram och oavlönade arbetsplatser med handledarstöd.

Antalet ungdomar som dömts till ungdomstjänst har blivit betydligt flera än vad som förväntades inför införandet av denna påföljd. Under 2007 var det 193 domar, 2008 270 domar och antalet förväntas öka ytterligare. De statliga medel som tilldelats kommunerna för att täcka kostnaderna för ungdomstjänst räcker inte. Om man ska kunna hålla kvalitetsgarantin med max en månads väntetid, kommer resurserna inte att räcka till. Idag är väntetiden längre vilket är otillfredsställande.

För unga lagöverträdare finns även en insats kallad *särskilt kvalificerad kontaktperson* som riktas till ungdomar som dömts till ungdomsvård och till dem som socialtjänsten rekommenderat detta i sitt yttrande. Kommunen har av staten fått särskilda medel även för denna åtgärd.

Det finns mycket som talar för att ungdomsbrottslighet är något som kommer att vara fortsatt i fokus under de närmaste åren och metodutveckling inom detta område bör vara en prioriterad fråga. Inom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen finns möjlighet att koppla teori och praktik genom fortsatt samarbete mellan Preventionscentrum och förvaltningens verksamheter för målgruppen.

Ledsagarservice

Enligt förslag från den statliga utredningen om ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kommer insatsen ledsagarservice att tas bort. Istället föreslås en ny insats som ska heta "personlig service med boendestöd". Om beslut fattas enligt förslaget kan den nya lagen börja gälla från 2010. Hur verksamheten med ledsagarservice kommer att påverkas är i dagsläget svårt att avgöra, men en viss nedgång av antalet uppdrag kan förväntas eftersom LSS-ledsagning utgör mer än 10 procent av uppdragen.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens enhet för ledsagarservice har i uppdrag att tillhandahålla ledsagarservice till samtliga stadsdelsförvaltningar vilket kan innebära långa resor för ledsagarna och merkostnader för att administrera verksamheten. Nämnden har tidigare haft en för verksamheten anpassad avgiftssättning. Kommunfullmäktige har för 2009 beslutat om en ny avgiftssättning för all ledsagarservice i staden som innebär att avgiften inte fullt ut täcker merkostnaderna för administration, resor etc. för förvaltningens enhet för ledsagarservice. Ett underskott på ca 3 mnkr förväntas uppkomma om den nya avgiften tillämpas. Förutsättningen för fortsatt drift är att enheten kan tillämpa tidigare avgiftssättning.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Personalfrågor

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen beräknar för den aktuella treårsperioden en genomsnittlig årlig övertalighet på ca 50 personer, det vill säga totalt 150 personer. Övertaligheten är en följd av omorganisationer, avveckling och upphandlingar i konkurrens. De yrkeskategorier som främst berörs är chefer och behandlingsassistenter. Prognosen utgår från planerade omorganisationer/ avveckling samt erfarenheter från hitintills genomförd konkurrensutsättning. När det gäller prognos för övertalighet till följd av förändringarna gällande sjukersättning och stadens rehabiliteringsprocess finns ännu inte någon större erfarenhet att utgå från.

Avgörande för förvaltningens omställningsarbete är hur övertaligheten tids- och kompetensmässigt kan matchas med de vakanser som uppstår. Det kan emellertid konstateras att de vakanser som uppstår till följd av pensionsavgångar är marginella i sammanhanget. Ett 80-tal personer går i pension de kommande tre åren, varav knappt 3 procent tillhör de yrkeskategorier som berörs av övertalighet till följd av konkurrensutsättning. Till detta kommer övertalighet till följd av omorganisationer/ avveckling och de nya reglerna kring sjukersättning och stadens rehabiliteringsprocess.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen förutser också ökade kostnader till följd av kraven på kompetensutvecklingsinsatser för att kunna matcha övertalig personal till lediga befattningar. Förvaltningen bedömer också att ökade kostnader uppkommer till följd av rehabilitering av långtidssjukskrivna och då inte minst vad gäller arbetsförmågebedömningar och olika förstärkta insatser från företagshälsovården.

När det gäller framtida rekryteringsbehov förutspår förvaltningen ett sådant enbart vad gäller personer med fördjupad kompetens inom olika yrkesområden.

Ekonomiska bedömningar

Utgångspunkten för underlag till budget för 2010 - 2012 är kommunfullmäktiges plan för 2010. I bifogade bilagor återfinns kostnads- och intäktsberäkningar för planeringsperioden. Beräkningarna utgår från bedömd pris- och lönenivå 2009. Det är dock svårt att göra bedömningar om framtida kostnader, särskilt vad gäller områden där nämnden har ett delat ansvar med andra förvaltningar och i frågor där staden är beroende av andra myndigheters medverkan.

Reservera tillräckliga resurser

Förvaltningen är medveten om att begäran om tilläggsanslag inte kan ske i detta ärende. Förvaltningen bedömer dock att det finns behov av att stärka resurstilldelningen inom staden för ett antal områden:

- Reservera tillräckliga resurser till **Jobbtorgen**. Det är framförallt tre grupper där en förstärkning bedöms nödvändig; den utvidgade målgruppen, insatser för ”unga utanför” samt ökad tillströmning parallellt med minskat utflöde med anledning av konjunkturen.
- Reservera tillräckliga resurser vid genomförande av **evidensbaserade metoder och verksamhetsstöd**. Ett fåtal metoder i socialt arbete är utvärderade på ett sätt som gör att man kan säga att de är evidensbaserade. Många verksamheter, metoder och insatser som används inom Stockholms socialtjänst är idag inte utvärderade. Staden har haft stort stöd av statliga utvecklingsmedel. Det statliga stödet har dock gradvis minskats och tecken finns på att de kan komma att upphöra helt under planeringsperioden. Detta innebär att staden fortsättningsvis inte kan räkna med extern finansiering för bl.a. metodutveckling.
- Reservera tillräckliga resurser för **familjerådgivningspeng**. Införandet av kundval till familjerådgivningen har medfört att fler familjer än tidigare får rådgivning snabbare men också till en högre kostnad än tidigare.
- Reservera tillräckliga resurser för insatsen **ungdomstjänst**. Antalet ungdomar som dömts till ungdomstjänst har blivit betydligt flera än vad som förväntades inför införandet av denna påföljd. Ökningen av antalet domar var 40 procent mellan 2007 och 2008 och antalet väntas fortsätta öka. Om man ska kunna hålla kvalitetsgarantin med maximalt en månads väntetid, kommer de statliga medlen inte att räcka till. Redan idag är väntetiden längre än en månad vilket är otillfredsställande.
- Reservera tillräckliga resurser för att rekrytera, utbilda och stödja **familjehem för barn och ungdomar**. Idag är det mycket svårt att rekrytera familjehem för barn och tonåringar med stora problem med missbruk, kriminalitet etc. Vårdformer behöver utvecklas genom att rekrytera familjer med kompetens och erfarenhet som krävs för sådana uppdrag. Detta kommer också att kräva att staden avsätter särskilda resurser för ett utökat stöd och arbete med placeringar i sådana familjehem.
- I samband med införandet av **valfrihetssystem** inom funktionshindersområdet är det viktigt att säkerställa att tjänsterna upprätthålls och vidareutvecklas. Införandet av valfrihet kommer att innebära kostnadsökningar i staden. För Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens del framförallt vad gäller en gemensam förmedlingsgrupp och i samband med uppföljning.
- Reservera tillräckliga resurser för bidrag till **frivilligsektorn**. På grund av den ekonomiska krisen står många frivilligorganisationer inför förändrade budgetförutsättningar. Flera organisationer har redan aviserat att de märker

av en minskad donationsvilja som kommer att innebära direkta konsekvenser för verksamheterna. Frivilligsektorn ligger dessutom ofta i framkant då det gäller både att uppmärksamma ”nya” sociala problem liksom metoder att hantera dessa. Det är också viktigt att ge möjligheter till frivilligsektorn för utvecklingsprojekt inom tidigare inte uppmärksammade eller inte tillräckligt uppmärksammade områden. Det ekonomiska stödet till frivilligsektorn behöver därför öka. Kostnaderna för detta kan i dagsläget inte uppskattas.

- Reservera tillräckliga resurser för **kompetensutveckling av övertalig personal** och personal som behöver rehabilitering. Förvaltningen förutser ökade kostnader till följd av kraven på kompetensutvecklingsinsatser för att kunna matcha övertalig personal till lediga befattningar. Förvaltningen bedömer också att ökade kostnader uppkommer till följd av rehabilitering av långtidssjukskrivna och då inte minst vad gäller arbetsförmågebedömningar och olika förstärkta insatser från företagshälsovården.
- Höja kvaliteten i insatserna för **hemlösa** genom bland annat hemlöshetsjour, hemlöshetscenter och budget- och skuldrådgivning. Prioriterade områden under perioden är: 1) ungdomar och unga vuxna med risk att bli hemlösa, 2) de som bott länge på akutboende, 3) fler försöks- och träningslägenheter. Ett antal projekt har pågått under flera år med finansiering utifrån med syfte att öka kvaliteten i arbetet och bidra till att hemlösa snabbare kommer till varaktigt eget boende.

Investeringar

Förvaltningen har under 2009 en investeringsbudget på 1,0 mnkr. Förvaltningen föreslår med hänvisning till nedanstående att investeringsbudgeten höjs till 2,0 mnkr:

- Nämnden har i sin plan för upphandling och konkurrens angett vilka verksamheter som kommer att konkurrensupphandlas under åren 2007-2010. Konkurrensutsättningen kommer att medföra behov av att se över institutionsbeståndet som helhet. I samband med detta blir det också nödvändigt att se över inredning, **utrustning** och institutionsspecifika fastighetsinventarier i kvarvarande bestånd.
- Många boenden har brister i bl.a. **brandskydd och tillgänglighet**. En översyn kommer att ske under planeringsperioden för att identifiera hur stora behoven är.
- Omlokaliseringar inom **SFI** under planeringsperioden medför behov av nyinvesteringar i utrustning och inventarier.
- Inom institutionsbeståndet finns ett stort **renoverings- och ombyggnadsbehov**. Kostnaderna för dessa åtgärder läggs i dagläget på hyreskostnaden. I längden är det inte hållbart eftersom ökade hyreskostnader direkt slår

igenom på vårdavgifterna. Nämndens kunder blir allt mer priskänsliga bl.a. på grund av konjunkturläget och risken är att de väljer andra alternativ.

- **Hantverksbyn** intill Skogskyrkogården planerar för en avveckling eftersom förlängt bygglov inte kommer att ges för befintlig verksamhet. Verksamhet och lokaler måste avvecklas och ersättas med nya. Omlokaliseringen planeras vara genomförd den 31 december 2012 och beräknas kosta ca 3 mnkr i avveckling, nyinvesteringar och flyttkostnader.

Hemlöshet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ett särskilt uppdrag att samordna hemlöshetsfrågorna samt driva och bygga boenden för hemlösa i staden. Förvaltningen föreslår att investeringar, satsningar i metodutveckling och modellarbete samt kompetensutvecklingssatsningar som genomförs under planeringsperioden finansieras av de ca 80 mnkr som finns avsatta i centrala medelsreserven för satsningar inom hemlöshetsområdet.

Kommunikation

Förvaltningen påbörjade under 2008 arbetet med att ta fram ett kommunikationskoncept för den samlade verksamheten. Syftet är dels att hitta bättre former för kommunikation med medborgare och media, dels att förbättra marknadsföringen av förvaltningens säljande tjänster.

Konceptet ”Socialtjänst för alla stockholmare” har använts i en kampanj för att rekrytera kontaktpersoner under februari månad och i en annons i Dagens Industri och Metro där förvaltningen tackar företag som tar emot ungdomar som dömts till påföljden ungdomstjänst. Förvaltningen planerar för fler aktiviteter under de kommande åren, bland annat en kampanj om Maria Ungdom som ska rikta sig till oroliga tonårsföräldrar och en aktivitet om PUMAN som vänder sig till unga vuxna som är i riskzonen för missbruk.

Lokaler

Förvaltningen har för närvarande ca 116 kontrakt på ett 90-tal adresser. Den yta som hyrs uppgår till ca 89 000 kvm. Den totala årshyran beräknas till ca 92,0 mnkr. Förvaltningen arbetar aktivt med att få balans i lokalbeståndet, dels genom effektivisering av lokalytor och dels genom frånträde eller samutnyttjande.

Verksamheter, främst boenden, som har brister i exempelvis brandskydd, tillgänglighet, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelshantering kommer att bli föremål för översyn under planeringsperioden. Under planeringsperioden kan ett antal boen-

den inom förvaltningen bli aktuella för samutnyttjande vilket ger möjlighet till frånträde av lokaler.

Hyresnivåerna kan betecknas som relativt stabila, med tanke på rådande omvärldssituation, men med en uppgång för nyare lokaler i city. För lokaler med mindre centrala lägen och standard görs bedömningen att hyresnivåerna kommer att ligga kvar på nuvarande nivå under år 2010, för att senare eventuellt höjas.

Inom dygnetruntverksamheterna, boendeenheternas fastighetsbestånd, finns ett stort renoverings- och ombyggnadsbehov. Olika tillsynsmyndigheter blir alltmer aktiva i att besöka institutionerna för att utöva tillsyn och efter detta förelägga förvaltningen att åtgärda brister av olika slag. Detta i sin tur genererar kostnader vilka måste läggas på vårdavgifter, vilket kan göra att presumtiva kunder på grund av kostnadsläget väljer andra alternativ än placering inom förvaltningens vård- och behandlingsutbud.

Stadens finansieringsform vid om-, ny- och tillbyggnader, som innebär att hyresvärden kan ta ut ett hyrestillägg avseende amorteringar och räntor för byggnadsinvesteringen och verksamhetsanpassningen, kan bli ett problem, då denna kostnad tillkommer på den ordinarie bruksvärdeshyran. Det innebär att den totala hyreskostnaden, och därmed också vårddygnspriset för boendet, kan bli så hög att t.ex. en samlokalisering av verksamheter i yteffektiva lokaler omöjliggörs.

På senare tid har det blivit allt svårare att hitta lokaler till socialtjänstens verksamheter för socialt utsatta personer trots att socialtjänsten arbetar aktivt med att hitta lämpliga lokaler. Svårigheten att få tag på lokaler gäller inte bara stadens verksamheter utan även de som drivs av externa aktörer. Lokalbristen innebär också att det uppstår svårlösta problem på grund av att verksamheter tvingas etablera sig på mindre lämpliga platser, något som drabbat exempelvis Stadsmissionen. Det är angeläget att stadens planeringsprocess ses över. Socialtjänsten ska i ett tidigt skede involveras i arbetet. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har tillsammans med exploateringskontoret påbörjat ett samarbete med denna inriktning.